

Till Konstitutionsutskottet

Granskningsanmälan

Konstitutionsutskottet

Ink 2009 -01- 29

Dnr 150-1402-2008/09

BEGÄRAN HOS KONSTITUTIONSUTSKOTTET OM GRANSKNING AV ANSVARIG MINISTER I DEN SOCIALDEMOKRATISKA REGERINGEN FÖR BEREDNING AV FÖRSÄKRINGSKASSANS OMORGANISERING 2005 FÖR ATT GE DEN NYA ORGANISATIONEN RIMLIGA VILLKOR ATT SKÖTA SITT UPPDRAG.

De sista månadernas rapportering i media har gjort det tydligt att Försäkringskassan inte förmå leva upp till de villkor som enskilda har rätt att ställa på verksamheten. Försäkringskassans ekonomi är minst sagt kärv. För att inte överskrida förvaltningsanslaget observerade Statskontoret vid årsskiftet att kassan måste spara minst 900 miljoner kronor redan i år. Försäkringskassan har också haft svårt att leva upp till de mål man har om handläggningstider och personalen har haft en enorm arbetsbörda.

Regeringen styr riket och är ansvarig inför riksdagen, enligt 1 kap 6 § Regeringsformen. Förvaltningsmyndigheter, förutom de myndigheter som står under riksdagen, lyder enligt 11 kap 6 § Regeringsformen regeringen. Regeringen har här ett ansvar att leda den statliga förvaltningens verksamhet så att den statliga verksamheten fungerar.

Det finns med beaktande på de sista årens utveckling inom Försäkringskassan skäl att mer noggrant analysera det berednings – och analysarbete som den socialdemokratiska regeringen gjorde inför bildandet av Försäkringskassan. 2005 slogs Riksförsäkringsverket och de 21 allmänna försäkringskassorna ihop till en enda myndighet, Försäkringskassan (prop. 2003/04:69). Denna organisationsform hade då existerat sedan 1962, då den allmänna försäkringen infördes. Omorganiseringen medförde stora kostnader och tung arbetsbelastning på Försäkringskassans personal.

Redan den 19 mars 2007 skrev den dåvarande generaldirektören Curt Malmberg på Dagens Nyheters debattsida:

”Vi har varken haft struktur, organisation eller metodik som erbjudit de rätta förutsättningarna för ett effektivt och serviceinriktat arbete. Det har skapat frustration hos medarbetarna och försvårat deras utveckling i arbetet och möjlighet till specialisering i yrket.

Detta är inget som inträffat under den allra senaste tiden. För två år sedan samlades landets 21 olika försäkringskassor tillsammans med Riksförsäkringsverket i en ny myndighet: Försäkringskassan. Först då skapades reella förutsättningar för ordentlig samordning, effektivare resursanvändning, likabehandling i hela landet och en nödvändig förnyelse i förhållande till kunderna.

Tiden som har gått sedan dess har vi bland annat använt till att ta reda på hur vi uppfattas och hur vår administration och organisation måste utvecklas. Utvärderingen är entydig. Försäkringskassan motsvarar inte det medborgarna har rätt att förvänta sig av en myndighet som ska svara för en så omfattande verksamhet som socialförsäkringssystemet.

Som generaldirektör och som styrelseordförande i denna myndighet måste vi därför agera för att vi ska

kunna möta dagens och morgondagens krav och behov på ett bättre sätt. En 30 år gammal struktur behöver förändras i grunden.” (<http://www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?d=572&a=629892>)

Den föregående regeringen gav Statskontoret i uppdrag att följa Försäkringskassans omorganisation (regeringens beslut 2005-06-02 S2005/4671/SF), vilket man sedan dess gjort årligen. Den fjärde delrapporten (Delrapport 4, 2008:19) belyser hela granskningsperioden 2005-2008, i denna rapport ser man bland annat att Försäkringskassans ekonomiska situation innebär en risk för verksamhetens kvalitet. Statskontoret pekar också på att detta borde ha klarlagts före omorganisationen 2005.

Justitieombudsmannen riktade den 26/1 2009 allvarlig kritik mot sena utbetalningar, i sitt beslut av en anmälan mot Försäkringskassan. JO Cecilia Nordenfeldt skriver i sitt beslut:

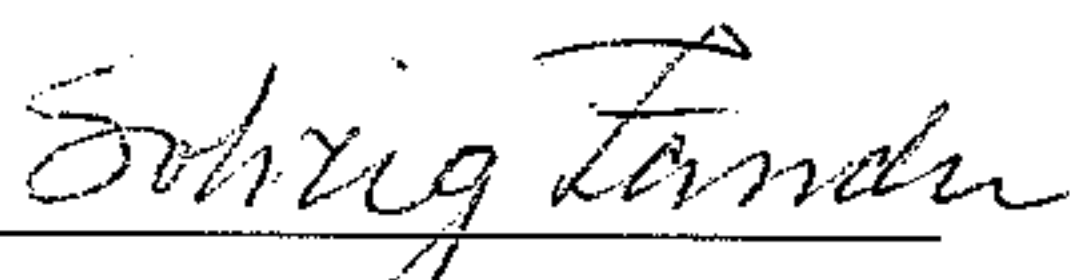
”Min bedömning är att en mycket stor del av ökningen kan hänföras till problem som uppstått i omorganisationen”

”Försäkringskassan har i arbetet med omorganisationen uppenbarligen försummat att i tillräcklig utsträckning beakta de förvaltningsmässiga kraven på ärendehandläggning”

”Detta hindrar emellertid inte att Försäkringskassan förtjänar allvarlig kritik för att ha åsidosatt de förvaltningsrättsliga kraven i omorganisationen”.

Konstitutionsutskottet har tidigare granskat statsråds agerande vid för långa handläggningstider (2001/02:KU20), liksom att slå fast att den ansvariga ministern alltid har det yttersta ansvaret för hur en myndighet fullgör sina uppgifter. Därför vill jag att konstitutionsutskottet även granskar ansvarig ministers agerande då den socialdemokratiska regeringen beredde frågan, beslutade om organisationen och genomförde den.

Stockholm den 29 januari 2009

Solveig Zander
Riksdagsledamot (c)